

Självordsprevention inom Stockholms län (SPIS)

Gemensamt arbete med självordsprevention inom
Stockholm län Slutrapport

Karolinska Institutet

2013

**Karolinska
Institutet**

NASP - Nationellt centrum för suicidforskning och prevention av psykisk ohälsa. NASP är sedan 1993 Stockholms läns landstings och sedan 1995 statens expertorgan för suicidprevention. NASP inordnades i Karolinska Institutet 1 oktober 2007 genom ett riksdags- och regeringsbeslut. NASP:s verksamhet är inskriven i Karolinska Institutets regleringsbrev. NASP är också ett WHO samarbetscenter som arbetar med suicidprevention tillsammans med det europeiska regionala WHO-kontoret i Köpenhamn utifrån Helsingfors-deklarationen om psykisk hälsa i Europa och med centralkontoret i Geneve beträffande självmordsprevention på fem kontinenter. NASP:s övergripande mål är att medverka till att varaktigt minska antalet självmord och självmordsförsök, att undanröja omständigheter som kan leda till att barn och unga tar sitt liv, att tidigt upptäcka och bryta negativa trender av självmord och självmordsförsök hos utsatta grupper och att öka kunskapsnivån om självmord, att stödja personer med självmordstankar och anhöriga till personer som försökt eller har begått självmord.

NASP:s verksamhet delas in i fyra huvudområden:

- **Forskning och metodutveckling:** Syftet är att studera samband mellan olika determinanter för psykisk samt kroppslig ohälsa som kan leda till suicidala handlingar. NASP stimulerar även forskning som stödjer utvecklingen av självmordsprevention.
- **Analys och uppföljning av epidemiologiska data:** NASP följer utvecklingen av självmord och självmordsförsök och arbetar med att identifiera riskgrupper, risksituationer och riskmiljöer.
- **Information:** NASP samlar in, sammanställer och analyserar kunskap som förmedlas genom utbildningar, riktade informationsinsatser, rapporter och på Internet.
- **Undervisning:** NASP bedriver utbildningsverksamhet med målet att sprida kunskap och förbättra insatserna inom självmordsprevention.

Redaktör: Britta Alin Åkerman

Institutionen för lärande, informatik, management och etik (LIME)
Nationellt centrum för suicidforskning och prevention av psykisk ohälsa (NASP)

ISBN: 978-91-980209-8-4

Foto: Gratis från Internet

2013

Karolinska Institutet
171 77 Stockholm

E-post: nasp@ki.se
Telefon: 08-524 87793
www.ki.se/nasp

Rapporten kan laddas ner från www.ki.se/nasp

Innehållsförteckning

	Sidan
Inledning	1
Delprojektgrupp ”SPIS-larm”. Margareta Lundén (SOS Alarm)	2
Delprojekt ”Polis och sjuksköterska i polisbil”. Christian Agdur (polisen) och Fredrik Bengtsson (Länsakuten)	11
Delprojektgrupp ”Anhöriga/allmänhet”. Therése Rimsby (Kriminalvården)	13
Delprojektgrupp ”Självordstäta platser”. Jonas Lundberg (Räddningstjänsten)	16
Delprojekt ”statistik, utvärdering”. Gergö Hadlaczki (NASP)	18
Delprojektgrupp ”information och utbildning”. Conny Söderberg (Räddningstjänsten)	20

Utgivare:

Karolinska Institutet

Institutionen för lärande, informatik, management och etik (LIME)

Nationellt centrum för suicidforskning och prevention av psykisk ohälsa (NASP)

Version: Gemensamt arbete med självmordsprevention inom Stockholms län (SPIS)

Slutrapport 2013

För fler exemplar, kontakta www.ki.se/nasp

INLEDNING

Själv mord är att betrakta som ett stort folkhälsoproblem eftersom det är den vanligaste dödsorsaken bland män i åldrarna 15-44 år och den näst vanligaste bland kvinnor i motsvarande ålder. I Sverige dör cirka 1400 personer varje år genom själv mord och man brukar räkna med att det går cirka 10 själv mordsförsök på varje fullbordat själv mord.

Årligen görs ett stort antal själv mordsförsök i Stockholms län. Ofta involveras olika aktörer som Polis, Räddningstjänst, SOS Alarm samt sjukvård i arbetet med att försöka förhindra fullbordan av de intentioner som uttalats eller befaras. I Jönköpings län har ett framgångsrikt arbete genomförts i syfte att utveckla de olika aktörernas förmåga att samverka i syfte att avvärja själv mord och själv mordsförsök.

En samverkansgrupp i Stockholms län bestående av representanter från SOS Alarm, Brandförsvaren, Landstinget, Polisen samt NASP (Nationell prevention av suicid och psykisk ohälsa) startade SPIS-projektet kring själv mordsprevention under hösten 2009 med att gemensamt diskutera åtgärder att förebygga och förhindra själv mord i länet. En styrgrupp och en mer arbetande projektgrupp skapades. Efterhand utökades deltagare i såväl styrgrupp som projektets arbetsgrupp med representanter för Riksförbundet för Suicidprevention och Efterlevandes Stöd (SPES), Kriminalvården samt Kommunerna. Ingen budget har funnits för projektet vilket har inneburit att varje organisation har burit sina egna kostnader.

Under projektets gång har ett antal delprojektgrupper bildats:

- Delprojekt SPIS-larm
- Delprojekt Polis och sjuksköterska i polisbil
- Delprojekt Anhöriga/allmänhet
- Delprojekt Själv mordstäta platser
- Delprojekt Statistik
- Delprojekt Utbildning för aktörer inom SPIS-projektet

Projektet har fortgått alltsedan dess och finns redovisat i tre rapporter. Två av rapporterna är delrapporter inom ramen för projektet. Den tredje rapporten avser den Suicidpreventiva dagen år 2011, som helt ägnades åt en redovisning av SPIS-projektet. Rapporterna kan laddas ned på NASPs hemsida:

<http://ki.se/ki/jsp/polopoly.jsp?a=119107&d=40043&l=sv>

<http://ki.se/ki/jsp/polopoly.jsp?d=40182&a=97922&l=sv>

I dessa rapporter finns bakgrundsbeskrivning och utveckling av sju olika delprojektgrupper. De delprojekt som tidigare har avslutats redovisas inte här. I korthet beskrivs de sammanfattande åtgärderna för de delprojekt som varit aktiva under året 2012. För utförligare redovisning hänvisas till de tre tidigare rapporterna.

Delprojekt ”SPIS-larm”

Projektets mål var att finna det bästa handläggandet av ett ärende efter det att SOS Alarm identifierat en situation med hot om eller en redan pågående självmordshandling till dess att insatsen på plats är avslutad. En gemensam larm- och handlingsplan skulle formuleras och implementeras i blåljusorganisationerna (SOS Alarm, Polis, Räddningstjänst, Ambulans) med syfte att först på plats tar kontakt för att rädda liv men även för att lindra konsekvenserna av förestående självmordshandling eller-hot. Ett förbättrat arbetssätt för berörda organisationer när det gäller att hantera ärenden med hot om självmord för att rädda liv skulle skapas.

Delprojektet har stort samband med övriga delprojekt som ingår i projektet för att nå framgång

SPIS-larm kan definieras som en optimal samverkan med mål att rädda liv och/eller lindra konsekvenserna av förestående handling vid identifierat hot om självmord och innebär att:

- Först på plats bedömer situationen och tar kontakt (lyssnar öppet och fördomsfritt, erbjuder stöd, uppmuntra personen att söka professionell hjälp)
- En handlingsplan för samverkan finns upprättad och är väl förankrad i respektive organisation
- Den drabbade och eventuellt övriga inblandade i den akuta händelsen får bästa möjliga omhändertagande efter det att händelsen avslutats på skadeplats

Projektgruppen förberedde uppstarten genom att i flertalet projektmöten har arbetat fram/beslutat om:

- Hur ett ärende gällande självmordshot i Stockholms län ska sorteras hos SOS Alarm för att hanteras så optimalt som möjligt och inte belasta fler hjälplämnare än vad situationen kräver i våra redan ansträngda organisationer. Alla i projektet ingående organisationer har varit eniga och haft som mål att inte larma fler resurser än vad situationen kräver för ett optimalt omhändertagande av den självmordsbenägne och övriga drabbade
- Ett operativt planstöd i CoordCom¹ som tydliggör hantering av ett ärende gällande hot om självmord utifrån vad som är överenskommet i projektet
- En handlingsplan som beskriver hur samverkan mellan organisationerna ska ske från det att SOS Alarm har identifierat ett hot om självmord till dess att insatsen på platsen är avslutad
- En plan för hur information inför uppstarten ska förmedlas till medarbetarna i respektive organisation

---

¹ SOS Alarms operativa system

- En rutin som beskriver omhändertagande av drabbade på skadeplats och vem som är ansvarig
- En broschyr i syfte att delas ut till drabbade, anhöriga eller allmänhet på skadeplatsen (i samarbete med delprojektet Anhöriga/allmänhet)
- En mall i syfte att användas på skadeplats för utvärdering efter det att ett SPIS-larm avslutats
- Planerat och genomfört informationsträffar på Södersjukhuset 10 och 12 april 2012 för personal i berörda organisationer som förberedelse inför uppstarten för att förmedla mål och syfte med projektet

Sammanfattande erfarenheter

Delprojektet SPIS-larm berör organisationerna SOS Alarm, polisen, ambulanssjukvården och räddningstjänsterna i Stockholms län. Nämnade organisationer har i projektet haft som gemensamt mål att börja samverka optimalt i ärenden gällande hot om självmord från och med 2012-04-18 med syfte att rädda liv.

Ärenden gällande hot om självmord har tidigare hanterats utan att någon gemensam plan varit upprättad. Ett av målen för projektet har varit att upprätta en handlingsplan för hur dessa ärenden ska hanteras och förankras i berörda organisationer.

Nämnda organisationer omfattas i Stockholms län av ett stort antal medarbetare. I ett projekt utan budgeterade medel har det varit svårt att nå ut med information och utbildning till alla berörda medarbetare *inför* uppstarten av SPIS-larmet. Projektet kan se en stor brist i att det inte var möjligt att nå ut med en mer djupgående utbildning/information om hur man bemöter och hanterar situationer som kan uppkomma i samband med möten/samtal med självmordsbenägna personer och övriga drabbade inför uppstarten. Det är därför väldigt glädjande att delprojektet ”Utbildning för aktörer inom SPIS-projektet” fått möjligheten att i ett senare skede i projektet planera, skapa och genomföra en utbildning. En utbildning som kan bidra till att detta delprojekt får framgång genom att alla medarbetare får möjligheten till nödvändig utbildning för att känna sig trygga i det förändrade arbetssätt som SPIS-larmet har medfört.

Under tiden 1 juni till 31 november 2012 har det i Stockholms län inkommit 2098 ärenden till SOS Alarm som sorterats under noden ”Hot om suicid”, vilket skulle innebära att det inkommer ca 10-15 ärenden per dygn som handlar om ett hot om självmord. Notera att inga ärenden är medräknade för de personer som redan tillfogat sig själv en skada i syfte att ta sitt liv.

En första utvärdering utifrån insamlade utvärderingsmallar är gjord och har i dagsläget delvis varit möjliga för projektet att följa upp.

Viktiga händelser som påverkat projektet:

- Beslut i styrgruppen om att permanenta SPIS-larmet efter projektets slut
- Möjligheten för Delprojektet ”Utbildning för aktörer inom SPIS-projektet” att planera, skapa och genomföra en utbildning för alla medarbetare i berörda organisationer som är inblandade i SPIS-larmet

Vad som har fungerat bra:

- Samarbetet i projektgruppen har fungerat utmärkt
- Alla har tagit ansvar och bidragit till att projektet framskridit
- En samsyn har funnits om hur ärenden gällande hot om självmord ska hanteras i Stockholms län

Vad har fungerat mindre bra:

- Svårigheten att få till mötestider som passat alla pga. skiftarbete för några och fullbokade agendor för andra i arbetsgruppen
- En noggrannare uppföljning/utvärdering av projektet har inte varit möjlig

Övriga kommentarer:

- Ingen budget har funnits för projektet vilket medfört vissa problem när det uppstått kostnader i projektet
- Svårt att nå ut med information/utbildning om projektet till medarbetarna i berörda organisationer inför uppstarten
- Projektet har varit en uppgift utöver ordinarie arbete för alla i projektgruppen vilket medfört svårigheter att få tiden att räcka till för projektet

Projektet vill rikta ett stort tack till Ulla-Karin Nyberg som genom sina föreläsningar på anordnade informationsträffar inför uppstarten hjälpte projektet att förmedla viktig information om självmordsprevention och självmordsbenägna personer.

Projektdeltagarnas redogörelse för projektet i respektive organisation

SOS Alarm har en viktig roll som första länken i larmkedjan

I SOS Alarms operativa system har införts en ny nod i 112. Index noden har 3 undernoder varifrån man kan sortera ärendet till den organisation som initialt ska aktiveras.

Ett planstöd har skapats som tydligt talar om vad som gäller för olika typer av hot om självmord beroende på vilket scenario som utspelas i samband med hotet.

SOS Alarm har arbetat utifrån att:

- 112 mottagaren identifierar ett ärende som "Hot om suicid"
- Beroende på typ av händelse larmas den/de organisation/organisationer som kan rädda liv men även lindra konsekvenserna av förestående handling till platsen
- Att alltid överväga att aktivera ett Spis-larm vid handläggandet av ett ärende gällande hot om självmord

Inför uppstarten av SPIS-larmet har medarbetarna fått:

- Utförlig information om projektets mål och syfte via SOS Alarms intranät Insidan
- Inbjudan att på arbetstid eller kompensation för ledig tid delta på informationsträffarna som anordnades inför uppstarten
- En detaljerad rutin/riktlinje för hur inkomna ärenden gällande självmord i Stockholms län ska hanteras

Medarbetarna har haft möjlighet att komma med frågor, synpunkter och förbättringsförslag under projektets gång.

SOS Alarm har i sin grundutbildning för nyanställda sedan Q3 2012 avsatt 3 timmar för utbildning/information om hur ärenden gällande självmordshot ska hanteras för att handläggas så optimalt som möjlig från SOS Alarm.

Efter uppstarten av SPIS-larmet har det som varit nödvändigt att förtydliga regelbundet kommunicerats internt.

Ambulanssjukvården

Nytt arbetssätt

Ambulanssjukvården hade tidigare en avvaktande roll vid hot om självmord. Vid hot om hoppning åkte man och ställde upp sig strategiskt ifall personen skulle hoppa.

Ambulansen stod t.ex. enligt direktiv på brytpunkt och avvaktade order från polis eller räddningstjänst. Ärendet "ägdes" av räddningstjänst vid svår belägenhet och det blev en sjukvårdsinsats först när någon eventuellt blev skadad.

Informationsflödet skedde vid ankomst till t.ex. brytpunkt.

Arbetssättet nu vid SPIS- larm innebär en mer offensiv roll där första blåljusenhet (ambulans, polis, räddningstjänst) ska försöka ta kontakt med den drabbade.

Forskning visar att om någon tar kontakt kan negativa tankebanor ofta brytas och detta kan leda till att personen inte hoppar.

Självklart gäller alltid egen säkerhet. Vid SPIS- larm och tidigt kontakttagande innebär inte på något sätt att personalen ska utsätta sig för någon risk genom att t.ex. klampa in i osäker miljö. Att söka kontakt måste alltid föregås av genomtänkt utförande.

Nytt vid SPIS- larm är också att två enheter från ambulanssjukvården ska delta och allra helst en ledningsenhet. Ledningsenheten behövs inte för att "leda" den andra ambulansen utan för att optimera samverkan och då redan i ett tidigt skede "på vägen ut" för att planera och organisera vem som är närmast patienten och har den första möjligheten att ta kontakt. Via RAKEL² som snart alla blåljusorganisationer har, kan informationsflödet och därmed SAMVERKAN starta i ett tidigt skede och man kan lätt organisera arbetet då man vet vilken enhet som är närmast den aktuella platsen.

Informationsflöde och rapportering "bakåt", dvs. lägesuppdateringar kan ske direkt över RAPS- kanalen³.

Två enheter från ambulanssjukvården är också till fördel om personen som uttalat hot om t.ex. hoppning faktiskt hoppar och skadar sig.

Implementering

På vårt intranät Pingpong lades i ett tidigt skede ut ett utbildningsmaterial med möjlighet för våra kollegor att komma med frågor och synpunkter.

Projektet anordnade också två informationsträffar på SÖS där all personal fick komma och lyssna på föreläsningar av polisens förhandlare och psykiater från St. Görans sjukhus. Även representanter från samtliga blåljusorganisationer och SPC⁴ som deltog i SPIS-projektet fanns på plats.

---

² Nationellt kommunikationssystem för samverkan och ledning (**R**adiokommunikation för effektiv ledning)

³ Samverkan **R**äddningstjänst, **A**mbulanssjukvården, **P**olis, **S**OS Alarm

⁴ Stockholm Prehospital Centrum

Kritik/ synpunkter och önsknings från personalen

Avsaknad och efterfrågan av utbildning i bemötande av personer i kris/ psykiskt sjuka. Det nya arbetssättet vid SPIS- larm gör att all personal från blåljusorganisationerna kan möta personer i svåra situationer i ett kritiskt skede. Utbildningar planeras under första kvartalet 2013.

Frågor kring egen säkerhet: att ta kontakt med personer i svår kris kan öka risken för personalen och kritik har framförts att ambulanspersonal inte är rustade/ har rätt skyddsutrustning för att exponera sig för detta. Detta är riktigt och synpunkterna är befogade, men vi betonar att som vid alla möten vid alla ambulansuppdrag gäller alltid egen säkerhet främst.

Frågor kring varför en ledningsenhet ska åka på dessa ärenden har framförts. Tanken är att det ska optimera samverkan då personal på dessa enheter är mer tränade för detta, men vi utvärderar också behovet av detta.

Storstockholms brandförsvaret

SSBF har i detta delprojekt representerats av fyra personer, vilket visat sig vara betydelsefullt då gruppens arbete i flera frågor har tangerat andra grupperns uppdrag.

Målet för delprojektets arbete har varit att upprätta en larmplan som har till syfte att först på plats räddar liv, och att ta fram förslag för samverkan på skadeplats.

Detta har genomförts i en interaktiv process med gruppens samtliga deltagare. Därefter har en intern information om larmplanen och rutin för samverkan om SPIS-larm genomförts till vår personal. Informationen har getts på flera olika sätt, dels genom möten med olika personalgrupper, öppna informationstillfällen på Södersjukhuset, samt genom intranätet. Då har också budskapet varit att en utbildningsinsats kommer att ske under 2013.

Från och med starten för det s.k. SPIS-larmet den 18 april 2012, har utvärderingar genomförts av själva larmningen och hur samverkan på skadeplatsen skett. Efter hand har eventuella brister kunnat rättas till i genomförda uppföljningsmöten med berörd personal. Det har även förekommit möten med externa aktörer för att nå ett mer samordnat synsätt.

En återkommande synpunkt som framkommit genom utvärderingarna har varit bristen i grundutbildning om SPIS-larmet, och bemötande av den direkt drabbade i dessa händelser. Därför har den här gruppens arbete varit nära knutet till hur delprojektet Utbildning och Information har utvecklats.

Erfarenheten av att införa SPIS-larmet har inneburit att SSBF:s personal har ökat sin kvantitet cirka tre gånger av den här ärendetypen. Det framgår också att SSBF:s personal har varit först på plats, där initiativ har tagits på ett sätt som har bäring på projektets viljeinriktning, för den drabbades bästa.

De utbildningsinsatser som är planerade under första kvartalet 2013 förväntas få en positiv inverkan på den operativa samverkan som sker på lednings- och skadeplats vid den här typen av larm.

Det kan också behövas ett fortsatt utvecklande samarbete med alla berörda aktörer som ingått i detta delprojekt, för att kunna optimera våra räddningsinsatserinsatser.

Polisen

När det gäller den operativa delen har vi informerat de yttre befälen i polismästardistriktet som i sin tur ska informera polispersonalen i sina distrikt, Länskommunikationscentralen har skrivit en enhetsorder om hur SPIS larmet ska hanteras, vi har tydliggjort att vi ska larma ut SPIS larmen som vi larmar ut SALSA larmen. För polisens del så har vi informerat inte utbildat i SPIS larmet. Vi hanterar larmen som vanliga polisinsatser genom att vakthavande befäl på LKC⁵ utser en polisinsatschef och sedan bygger man organisationen efter behov bl.a. med förhandlare.

Rekommendationer utifrån erfarenheter av projektet hittills

Som tidigare nämnts har det varit önskvärt om projektet haft mer tid till utvärdering/ uppföljning. Detta har inte varit möjligt varför vi har rekommendationer och förslag till hantering efter det att arbetssättet för Spis-larmet permanentats och projektet avslutats 2012-12-31.

---

⁵ LKC – Polisens länskommunikationscentral

Rekommendationer	Förslag
Fortsatt uppföljning av Spis-larmet under 2013	En representant från respektive organisation i SPIS-larms projektet utses för att ingå i en grupp som följer upp och utvärderar SPIS-larmet regelbundet under 2013. Detta för att komma fram till om det finns behov av förändringar eller förtydligande för att det ska fungera så optimalt som möjligt. Förslagsvis 2-3 möten under 2013 eller när behov uppstår
Uppföljning/utvärdering av handläggandet av inkomna ärenden gällande hot om självmord (Fortsatt användning av utvärderingsmallen)	Att utifrån inkomna synpunkter från utvärderingsmallen ges möjlighet att följa upp ett specifikt ärende, varför blev det som det blev? Här tror vi att vi kan lära oss en hel del.
Statistik	Vad kan vi/vad vill vi se i det material som vi förfogar över
Medarbetarna i respektive organisation	Hur upplever man att det fungerar, möjlighet att inhämta ytterligare synpunkter när arbetssättet har stabiliserats och planerad utbildning är genomförd
Överlämning till förvaltning	Att under Q1 2014 överlämna SPIS-larmet som nu är väl förankrat i respektive organisation för fortsatt förvaltning i organisationerna

FÖRSLAG TILL FORTSATT ARBETE

Efter projektets slut har det gjorts en överenskommelse som förankrats i respektive organisation om att givna rekommendationer och förslag under punkt 5 ska antas och genomföras för att ge de bästa förutsättningar för att SPIS- larmet ska fungera så optimalt som möjligt.

Projektets deltagare

Namn	Organisation
Margareta Lundén	SOS Alarm
Conny Söderberg	Stor Storstockholms brandförsvär
Christina Granath	Stockholms prehospitäl center
Ulrika Bratt	Polisen
Daniel Björsson	AISAB
Cecilia Eriksson	AISAB
Kersti Drysén	Storstockholms brandförsvär
Lars Lindberg	Storstockholms brandförsvär
Anders Jönsson	Polisen
Lars Lindroos	Polisen
Jonas Lundborg	Stor Stockholms brandförsvär
Ulla-Karin Nyberg	NSP Norra Stockholms psykiatri

Delprojektgrupp ”Polis & sjuksköterska i radiobil”

När det gäller ovan projekt har Christian Agdur, polisen sammanfattat enligt följande:

”Inte minst SPIS-gruppens arbete har visat att det finns ett avsevärt behov av att utveckla samverkan mellan psykiatrin och Polisen. Detta gäller kanske särskilt samverkan med de mobila psykiatriska teamen. Det finns dock en oro hos myndighetsledningen för att gränsdragningen mellan en polis/psykiatribil och de mobila teamen inte är alldeles tydlig.

Modellen med en polis/psykiatribil har testats i mindre omfattning och utvärderingen visade på vinster men också vissa frågor som behövde besvaras mer omsorgsfullt.

Sekretessfrågan är en sådan fråga. Rättsutredningen visade att vissa frågor inte skulle bli helt okomplicerade att hantera för den patrull som ska utföra jobbet.

Med den föreslagna modellen skulle vi skapa en ”exklusiv” resurs med ett förhållandevis smalt användningsområde. Det är då mycket svårt att bedöma verksamhetsnyttan av en sådan patrull samt de ekonomiska konsekvenserna av att skapa en sådan modell. Att tro att denna patrull skulle ha kapacitet att ta varje sådant här uppdrag som uppstår under ett pass eller att situationerna skulle falla sig så att det alltid är lämpligast att just den patrullen tas i anspråk är nog väl positivt. Att i nuläget avsätta en grupp poliser för detta uppdrag måste ställas mot de övriga behov som kärnverksamheten – och då framför allt IG-verksamheten – har, och vår bedömning blir att vi i nuläget inte anser att det är den bästa lösning.

FÖRSLAG TILL FORTSATT ARBETE ENLIGT POLISEN

- Den utbildning som förberetts, ”Akut omhändertagande av självmordsbenägen person” (AOSP), ges till så många poliser i yttre tjänst som möjligt inom länet
- Projektgruppen får ett fortsatt uppdrag att utveckla samverkan med de psykiatriska mobila teamen
- Projektet med Polis och sjuksköterska i samma bil avvecklas”

Fredrik Bengtsson, Psykiatriska länskuten S:t Görans sjukhus formulerar erfarenheterna av projektet enligt följande:

Efter ett år av förberedelser genomfördes ett test under juni månad 2011 med en radiobil bemannad med två poliser och en specialistsjuksköterska från psykiatrin. Utvärderingen av testperioden visade på mycket positiva resultat både ur polisens och ur psykiatrins perspektiv. Ett starkt stöd för projektet uttalades av dåvarande länspolismästare och av företrädare för landstinget samt av olika intresseorganisationer. En fortsatt planering för en längre projektperiod vidtog och landstinget avsatte medel för projektet. Fortsatt gemensam planering för ett utvidgat projekt pågick under 2011 och en bit in på 2012.

Tyvärr ansåg den nya polisleddningen inte att man kunde prioritera detta, varför projektet avvecklades under vintern 2012.

FÖRSLAG TILL FORTSATT ARBETE: LÄNSAKUTEN

Deltagare i delprojektet inom länsakuten kan konstatera att behovet av "blåljuspsykiatri" är mycket stort och kommer därför att arbeta med alternativ till det nedlagda projektet som t.ex. kan innebära en ambulans bemannad med psykiatrisjuksköterskor

Deltagare i delprojektet

Annika Lindahl, Polisen;

Maia Alvariza, länsakuten S:t Göran;

Fredrik Bengtsson, länsakuten S:t Göran;

Robert Lindgren, länsakuten S:t Göran;

Mari Kampf Westerberg, BUP akuten;

Margareta Egeberg, BUP akuten; Lollo Lantz, BUP akuten;

Göran Sandberg, BUP akuten;

Paul Hansson, Polisens förhandlargrupp;

Edith Zaremba, Polisens förhandlargrupp;

Ulrika Bratt, Polisens förhandlargrupp;

Charlotte Nilsson, huvudskyddsombud Polisen;

Erik Mangen, Polisen;

Julia Rosendahl, Polisen

Delprojektgrupp ”Anhöriga/allmänhet”

Delprojektgruppen har tillkommit som en del av SPIS-projektet i syfte att förebygga självmord och självmordsförsök samt att i de fall detta sker på bästa sätt kunna ta hand om de personer som på något sätt blir drabbade direkt eller indirekt av det inträffade.

Delprojektet har arbetat utifrån huvudprojektets bakgrund i den vision som beslutades av regeringen 2008 om att ingen ska behöva ta sitt liv. Till detta har Landstinget i Stockholms län fattat beslut om en "Strategi för en nollvision för suicid inom Stockholms Läns Landsting". Bra omhändertagande av allmänhet och anhöriga i samband med självmordsförsök eller fullbordat självmord.

De som är först på plats (t.ex. ambulans, polis, brandkår) vid ett självmord eller ett självmordsförsök ska kunna ge snabb information till allmänhet om vilka samhällets stödresurser är. Detta har gjorts i form av ett kort med uppgift om organisation och telefonnummer. Broschyren som redovisas på nästa sida har därefter utvecklats av SOS Alarm och NASP.

Erfarenheter från projektarbetet

Det har varit svårt att få en beständig grupp då gruppmedlemmarna kommit från olika myndigheter, kommun och organisationer och haft uppdrag på annat håll som tagit tid i anspråk.

Med tätare kommunikation mellan gruppens medlemmar, styrgruppen och delprojektgrupperna likväl som mellan de olika delprojektgrupperna skulle det kanske funnits möjlighet att arbetet kunnat effektiviseras.

Gruppen har i viss utsträckning haft svårt att utveckla sina idéer och förslag då det varit oklart vilken budget projektet haft och vem som skulle stå för notan vad gäller utvecklandet av de idéer som arbetats fram. Vi kunde därför endast skapa broschyren "Information till allmänhet om vilka samhällets stödresurser är".

Gruppen hade önskat en mer gedigen återkoppling från styrgruppen. Har vi arbetat med det som varit styrgruppens tanke från början? Gjorde vi det som var utgångspunkten för delprojektgruppens arbete?

Vi hade även önskat ett större engagemang från kommunerna, då våra idéer inte anammades vid mötet med dem.

Gruppen har utgått ifrån medlemmarnas erfarenheter och perspektiv, ett uppsökande arbete mot allmänhet och anhöriga som har varit drabbade av självmord/självmordsförsök. Ett bra komplement hade kunnat omfatta information från anhöriga och allmänhet om deras upplevelser av hur de bemötts under den akuta fasen och tiden därefter. Vad är det som de drabbade saknat och var i kedjan har det funnits brister i bemötande och hjälp?

På nästa sida visas broschyren som är resultatet av arbetsgruppens arbete.

SOS Alarm, Polisen, Räddningstjänsten
Ambulanssjukvården Stockholms län, NASP

Man kan hamna i situationer i livet när man behöver någon utomstående eller professionell att prata med om sina tankar och känslor för att komma vidare.

Här har vi tagit fram några telefonnummer och kontaktvägar till olika hjälplänare där vi hoppas att du kan få den hjälp och det stöd du behöver.

Tveka inte att söka hjälp när du behöver, det finns hjälp att få!

Journummer dit du kan ringa för att få hjälp:

Nationella hjälplinjen

020-22 00 60 (alla dagar 13-22)

Vårdguiden

Tel: 320 100 dygnet runt

SPES, SuicidPrevention och Efterlevandes Stöd Tel: 08-34 58 73
(kl. 19-22)

Jourhavande medmänniska

Tel: 08-702 16 80 (kl. 21-06)

Jourhavande präst

Tel: 112 (kl. 21-06)

BRIS, Barnens Rätt I Samhället

Tel: 116 111

BUP, Barn- och Ungdoms Psykiatri, akutenheten

Tel: 08-616 69 00

S:t Görans psykakut

Tel: 08-123 492 00

NASP

Nationellt centrum för
suicidforskning och prevention av
psykisk ohälsa www.ki.se/nasp

FÖRSLAG TILL FORTSATT ARBETE

- Den broschyr som finns och som har tagits fram av SLL, KI/NASP och Stockholms stad borde finnas på platser som t.ex. i tunnelbana, på arbetsplatser, vårdcentraler etc.
- Att sprida information om projektet till länets kommuner, eftersom de kommer att ha en nyckelroll i arbetet med att omhänderta anhöriga och allmänhet
- Ansvar och roller för samtliga parter i processen måste vara tydliga. Allt ifrån det akuta skedet med blåljusorganisationernas uppdrag till skedet efter det akuta då framför allt kommunernas roll måste belysas. Detta ligger främst på socialtjänsten och knutna inom POSOM-verksamhet⁶
- Att genomföra en konferens med alla berörda organisationer i syfte att sprida erfarenheter och knyta kontakter
- Att skapa en hemsida med information om samhällets samlade resurser, där varje organisation själv ansvarar för att den hålls aktuell
- Under 2012 presenterades delprojektet för de chefsamråd som respektive polismästar har med kommunerna inom sitt geografiska område. Syftet med att delta vid dessa möten var kopplat till punkten ovan om att tydliggöra roller för samtliga parter i processen. Det borde vara ett bra sätt att åstadkomma en samordning mellan kommunernas agerande i till att börja med de olika polismästartistrikten. En sådan samordning leder till att akutpersonal från blåljusorganisationerna på ett bättre sätt än idag kan hänvisa allmänhet och anhöriga till rätt kommunal instans
- Broschyren bör finnas i samtliga utryckningsfordon för att vid behov delas ut till anhöriga eller de som har bevittnat en traumatisk händelse
- Uppdatering och spridning av broschyren måste klarläggas

Deltagarna i delprojektet

Lars Winberg, Danderyds Kommun (delprojektansvarig)

Kent Blomberg, SPES

Therése Rimsby, Kriminalvården

Pauline Österholm, Polisen

Therese Silbo, Polisen

Maj-Stina Samuelsson, Socialjouren

Eva Molund-Blixt, BUP

---

⁶ POSOM står för psykiskt och socialt omhändertagande vid större olyckor och katastrofer inom kommunen

Delprojekt ”Självordstata platser”

Det initiala arbetet i gruppens uppdrag har varit att inventera respektive anläggningsägares självordstata platser. Därefter har inriktningen varit att kunna hitta lämpliga skydd eller barriärer som skulle kunna begränsa eller förhindra självordshandlingar på dessa platser.

Deltagande aktörer representerar ett brett spektra av fysiska områden med riskplatser i vår allmänna miljö, och det framgår tydligt att det finns liknande behov beträffande de skyddsbarriärer som kan föreslås. Det är ett faktum som visat sig vara fruktbart då goda exempel och erfarenheter kunnat bytas med varandra.

Gruppens deltagare står för allt från den lokala till den nationella erfarenheten och synen i frågan, samt det perspektiv som anhörighetsföreningen SPES kan belysa och bidra med. Det säkerställer att de frågor gruppen diskuterar blir uppmärksammade på ett önskvärt sätt.

Arbetet med att begränsa eller förhindra oönskade självordshandlingar, har givna fördelar med att kunna utvecklas i det nätverk av aktörer som finns i delprojektet. Det är också en uttalad önskan från samtliga i gruppen att detta nätverk ska fortsätta att mötas och utveckla området även efter projekttidens slut.

Under 2012 har olika typer av fysiska skydd börjat monteras på vissa inventerade platser, och därmed har det blivit viktigt att en noggrann uppföljning görs samt att erfarenheter tas tillvara. Framtagna modeller och utformningar av olika lösningar kan ofta användas av andra anläggningsägare. Den spridningen sker med fördel inom gruppens mötesformer. Det har under 2012 också visat sig att delprojektets arbete och sammanställningar har rönt ett intresse även från andra kommuner utanför Stockholms län. Det är förmodligen ett intresse som i framtiden kan utvecklas till ett mer ömsesidigt informationsutbyte. Det ska i sammanhanget också nämnas att vi själva har varit öppna för de erfarenheter som vi lyckats hämta från andra kommuner utanför vårt eget län.

En målsättning som finns i gruppen är att kunna etablera rutiner för arbete med självordssäkerhet i anslutning till fysisk planering och bygglovsärenden. Steg i den riktningen har tagits, men behöver få mer tid för det även under 2013. Ett nytt möte har planerats att genomföras den 5 februari.

FÖRSLAG TILL FORTSATT ARBETE

Nedanstående punkter anses kunna vara delprojektets förslag till fortsatt arbete inom området självmordstäta platser.

- Fortsätta utveckla arbetet med skyddsbarriärer i vår allmänna och fysiska miljö genom det upprättade nätverk som delprojektet har skapat. På samma sätt som under projekttiden låta SSBF ha en sammankallande roll i detta arbete.
- Genomföra ett kunskapshöjande informationsseminarium med yrkeskategorier som verkar inom plan- och byggprocesser.
- Sammanställa ett dokument med erfarenheter av goda skyddsåtgärder på självmordstäta platser

Deltagare i projektet

Proj. led. t.o.m. 110906 Jimmy Haglund, SSBF

Proj. led. fr.o.m. 110907 Jonas Lundborg, SSBF

Referensgrupp Projekt/ Arbetsgruppen

Projektgrupp Michael Åhström, Trafikkontoret Stockholms stad

Erik Lindberg, Trafikverket

Jan Ekström, SL

Lars Wiklund, SPES

Helena Rådbo, Karlstads universitet

Britta Alin Åkerman, NASP

Alexander Hurtig, Trafikverket

Bert Myde, MTR

Anders Gustad, Stockholmståg KB (som har kallats till de två senaste möten vi haft)

Patrik Asp, Brandkåren Attunda

Delprojekt ”statistik, utvärdering”

Syftet och uppgiften för denna grupp var att ge förslag på hur spisprojektet kan skapa en gemensam statistiskt databas för att ge underlag till framtida beslutsfattande och planering inom SPIS-projektet i ett självmordspreventivt syfte. Det bör noteras att syftet med statistikgruppen, i detta skede, inte har varit att ge förslag på olika intressanta frågeställningar ur ett självmordspreventivt syfte, utan att istället skapa en databas som bidrar till att besvara frågor som finns eller kan dyka upp under det självmordspreventiva arbetets gång.

För att få en bättre förståelse av de data som finns tillgängliga inom SPIS-aktörerna och hur denna kan användas på ett konstruktivt sätt, gjordes först en inventering av de olika statistiska databaser som existerar hos SPIS aktörerna (Polis, SOS Alarm, Räddningstjänst samt Ambulanssjukvård). I ett följande steg gjordes flera försök på att skapa en kombinerad SPIS-databas, där alla SPIS-aktörers erfarenhet kunde tas tillvara vid varje självmordsrelaterat fall.

Alla fyra aktörer, Polis, SOS Alarm, Räddningstjänsten och Ambulanssjukvården, för egna databaser som innehåller variabler som kan vara viktiga ur ett självmordspreventivt perspektiv. Ärenden i de tre sistnämnda aktörernas databas kan sammankopplas genom ett ärendenummer som har sitt ursprung i SOS Alarms databas (och sedan antecknas av räddningstjänsten och ambulanssjukvården). Anledningen är att alla räddningstjänst- och ambulansärenden sker via larm från SOS Alarm. Polisen lagrar ärendedata i ett internationellt utvecklat databassystem. Varje polismyndighet har en egen lokal databas som inte får ändras och antecknar inte SOS-ärendenummer.

Statistikgruppen gjorde ett försök i att förena Polisdatabasen med SOS-ärenden igenom i ett mindre stickprov (data från Maj månad 2012) genom att använda gatadress (dock inte gatunummer) samt angiven tid för ärendet. Denna metod fungerar men kräver stora arbetsinsatser av någon som har tillgång till-, och erfarenhet av polisens databas. Utifrån den förenade databasen kan konstateras att endast cirka 50 procent av alla polisärenden som är självmordsrelaterade även är SOS-ärenden "hot om suicid". Ungefär 60 procent av alla SOS-ärenden "hot om suicid" är även polisärenden. Detta understrycker vikten av att en gemensam databas behövs, inte bara för att kunna få en statistisk bild av samarbetet mellan SPIS-aktörerna utan även för att kunna fånga alla självmordsrelaterade ärenden inom blåljusorganisationerna. (Exempel på deskriptiv statistik från denna gemensamma databas visas i figur 1. nedan.)

Det konstaterades även inom arbetsgruppen att de varierande definitionerna som används inom olika databaser utgör en svårighet. T.ex. "Hot om suicid"- ärenden utgör inte alla ärenden hos SOS Alarm som självmordsrelaterade. Många förgiftningar är självmordsförsök men klassas inte som "hot om suicid". Inom Polisens databas innehåller kategorin "psykisk ohälsa" många självmordsrelaterade ärenden men även ärenden som inte är självmordsrelaterade.

FÖRSLAG TILL FORTSATT ARBETE

Arbetsgruppen anser att en gemensam databas är av stort intresse ur speciellt inom ett självmordspreventivt perspektiv, men även generellt ur fler samverkansperspektiv. För att kunna uppnå en sådan databas krävs arbetskraft som har tillgång till-, och erfarenhet av Polisens databas. Därutöver behövs ytterligare diskussion om hur man definierar ärenden som är av relevant självmordsrelaterad karaktär. Ett planeringsarbete är nödvändigt om hur dessa definitioner kan implementeras i framtida databaser. Arbetsgruppen föreslår fortsatt verksamhet även i framtiden för att diskutera och kunna utveckla dessa angelägna frågor.

Deltagare i projektet

Projektgruppen har varierat i storlek, då man utgick först ifrån en större grupp som senare reducerades till en arbetsgrupp bestående av:

Gergö Hadlaczky, Nasp – sammankallande
 Britta Alin Åkerman, Birgit Frisé-Andersson, Nasp
 Michael Björkander, SOS Alarm
 Jan Johnson, Ssb; Jonas Lundborg, Ssb
 Carl Posse, Polisen; Hans Karlsson, Polisen;

Figur 1. Totalt antal larm av självmordskaraktär per veckodag och timme (SOS-Alarm+Polis)
 Maj 2012

	Timme																								Summa
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	
Måndag	3	3	3	2	1				1		1	10	3	4	4	3	5	6	7	6	6	6	9	6	89
Tisdag	3	9	6	1	6	2	2	2	4	4	3	1	7	4	8	7	10	7	5	10	17	8	7	5	138
Onsdag	6	7	7			1	4	3	3	4	2	2	5	6	5	4	10	6	7	5	5	7	11	12	122
Torsdag	12	2	5	6		2	5	4	4	5	6	4	7	3	7	7	5	7	14	3	8	16	7	7	146
Fredag	8	2	7	5		2	2	2	2	5	7	3	3	1	8	3	5	7	4	5	6	3	6	12	108
Lördag	11	4	6	12	3	4	2	3			8	3	3	6	5	10	6	9	7	13	8	12	7	5	147
Söndag	14	9	17	9	4	8	2	1	4	5	6	2	3	7	6	3	4	7	3	6	6	8	10	2	146
Summa	57	36	51	35	14	19	17	15	18	23	33	25	31	31	43	37	45	49	47	48	56	60	57	49	896

Genomsnittligt antal¹ larm av självmordskaraktär per veckodag och timme (SOS-Alarm/Polis)

Maj 2012

		Timme																									
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	Summa	
Måndag		0,8	0,8	0,8	0,5	0,3					0,3		0,3	2,5	0,8	1,0	1,0	0,8	1,3	1,5	1,8	1,5	1,5	1,5	2,3	1,5	22,3
Tisdag		0,6	1,8	1,2	0,2	1,2	0,4	0,4	0,4	0,8	0,8	0,6	0,2	1,4	0,8	1,6	1,4	2,0	1,4	1,0	2,0	3,4	1,6	1,4	1,0	27,6	
Onsdag		1,2	1,4	1,4			0,2	0,8	0,6	0,6	0,8	0,4	0,4	1,0	1,2	1,0	0,8	2,0	1,2	1,4	1,0	1,0	1,4	2,2	2,4	24,4	
Torsdag		2,4	0,4	1,0	1,2		0,4	1,0	0,8	0,8	1,0	1,2	0,8	1,4	0,6	1,4	1,4	1,0	1,4	2,8	0,6	1,6	3,2	1,4	1,4	29,2	
Fredag		2,0	0,5	1,8	1,3		0,5	0,5	0,5	0,5	1,3	1,8	0,8	0,8	0,3	2,0	0,8	1,3	1,8	1,0	1,3	1,5	0,8	1,5	3,0	27,0	
Lördag		2,8	1,0	1,5	3,0	0,8	1,0	0,5	0,8			2,0	0,8	0,8	1,5	1,3	2,5	1,5	2,3	1,8	3,3	2,0	3,0	1,8	1,3	36,8	
Söndag		3,5	2,3	4,3	2,3	1,0	2,0	0,5	0,3	1,0	1,3	1,5	0,5	0,8	1,8	1,5	0,8	1,0	1,8	0,8	1,5	1,5	2,0	2,5	0,5	36,5	
Summa		13,2	8,1	11,9	8,4	3,2	4,5	3,7	3,3	4,0	5,1	7,7	5,9	6,8	7,1	9,8	8,4	10,0	11,3	10,5	11,1	12,5	13,5	13,0	11,1	203,7	

¹Justerat för antalet veckodagar i månaden

Delprojekt ”Information och utbildning”

I SPIS Delrapport nr 3 presenterades bakgrund och syfte med kommunikationsplanen. Nedan ges endast en kortfattad sammanfattning av planen.

Syfte med kommunikationsplanen

Syftet med en kommunikationsplan kopplat till projektet är att på ett genomtänkt, systematiskt och strukturerat sätt arbeta med information och kommunikation. Planen ska vara ett stöd och verktyg för projektet för att nå bästa möjliga resultat av kommunikations- och informationsinsatserna.

Utvärdering

Vid varje projektgruppsmöte har all informations- och kommunikationsaktiviteter delgivits alla medlemmar vad som händer i projektet nu och framåt.

Vid varje projektgruppsmöte har minnesanteckningar förts som via mail har distribuerats till styrgruppen och projektgruppen.

Under projektets gång har det varit en bristande återkoppling från en del aktörer, varför det har varit omöjligt för projektgruppen att skapa sig en helhetsbild av vad som har nått ut till organisationerna. Detta beror främst på vissa svårigheter att utvärdera om informationen och aktiviteterna har genomförs av de olika aktörerna i den dagliga verksamheten. De aktörer som varit mer närvarande och aktiva i projektgruppen har av naturliga skäl haft lättare delge information och ge återkopplingar om vad som händer i projektet samt i respektive organisation.

Mål för gruppens arbete gällande utbildning

Samtliga blåljusorganisationer ska kunna arbeta akut med självmordsprevention inom Stockholms län.

- Att skapa förutsättningar i att inleda ett samtal i en akut självmordssituation
- Få insikt – ökad kunskap om psykisk ohälsa
- Få kännedom om gällande lagstiftning
- Ökad kunskap om samverkan mellan de olika aktörerna

Arbetet har under år 2012 varit fokuserat på att efter styrgruppsbeslut skapa en utbildning på tre timmar. Detta arbete har resulterat i följande plan:

UTBILDNING I AKUT OMHÄNDERTAGANDE AV EN SJÄLMORDSBENÄGEN PERSON (AOSP)

Övergripande syfte

Att gemensamt arbeta med självmordsprevention inom Stockholms län.

Mål med utbildningen

Huvudmålet med kursen är skapa förutsättningar att inleda ett samtal i en akut självmordssituation, som en del i att förebygga självmord samt självmordshandlingar i Stockholms län.

Målgrupper

De organisationer och aktörer som ingår i blåljusgruppen knutna till SPIS- projektet.

Innehåll

1. Information om psykisk ohälsa
2. Myter, fördomar, attityder, förhållningssätt
3. Riskfaktorer för självmord och självdestruktiva beteenden
4. Hjälpsom som kan erbjudas
5. Juridiska lagar och samverkan mellan aktörerna
6. Samtalets betydelse, bemötande, aktivt lyssnande
7. Fallbeskrivningar (case)

Undervisning

Utbildningen omfattar tre timmar. Innehållet kommer under början av år 2013 att förmedlas via film och gruppdiskussioner. Undervisningen är problembaserad och utgår från deltagarnas egna erfarenheter av att möta människor i kris. För att lättare kunna tillgodogöra sig innehållet på kursen, rekommenderas att i förväg inläsa:

Beskow, J m.fl. (1996) *Om livet känns hopplöst*, Folkhälsoinstitutet och Nationellt Centrum för suicidforskning.

Kommentarer

Varje aktör får en utbildningsfilm till varje instruktör. De som önskar får hjälp av NASP att lägga upp utbildningsfilmen på sin webbsida.

Ägande

Utbildningen är inspelat på film där samtliga kostnader har fördelats mellan Storstockholms Brandförsvaret, Attunda, Norrtälje, Södertörn, Polisen, SOS Alarm, Stockholms Prehospitala Centrum-Ambulans Södersjukhuset samt NASP.

Kontrakt

Ett kontrakt ska upprättas mellan alla ägare avseende nyttjanderätten och upphovsrätten. Sammanfattande är Storstockholms Brandförsvaret.

Instruktörsutbildning

Inledningsvis har 32 instruktörer under hösten 2012 utbildats från polis, ambulans, brandförsvaret och SOS Alarm i MHFAY (Ungdomsdelen i det australiensiska utbildningsprogrammet). De 32 instruktörerna har även fått en kompletterad utbildning av vuxenprogrammet och är därmed certifierade att genomföra Första Hjälpens kursen i båda programmen.

- NASP har utbildat instruktörerna i Första Hjälpens till Psykisk hälsa ungdom/vuxen sex dagar
- Utbildning i samtalsmetodik och praktisk del med polisens förhandlare en dag
- Genomgång av metodik och material för tre timmars utbildning, en dag

Bakgrund

NASP har fått i uppdrag av Socialdepartementet att i ett pilotprojekt utbilda 1400 Första hjälpare för ungdomar i Stockholms län i syfte att minska den psykiska ohälsan och självmord bland ungdomar. Målgruppen för utbildningen är människor i samhället som arbetar/ ideella föreningar/ föräldragrupper med ungdomar.

SPIS-projektets uppdrag är att utbilda 400 Första hjälpare fördelade på antalet utbildade instruktörer i varje organisation. I utbyte får vi våra instruktörer utbildade utan kostnad av NASP enligt regeringsuppdraget. Utbildningen genomfördes under veckorna 44 och 50 (samt måndagen därpå efter dessa veckor) i Storstockholms brandförsvaret och SOS Alarms lokaler.

Första hjälpen kursen med de utbildade instruktörerna från SPIS-projektet, med inriktning mot ungdom, får under 2013 endast genomföras inom regeringsuppdraget. Första hjälpen kurser med inriktning mot personal som arbetar med vuxna, har behörighet att utbilda från och med v 51, 2012.

Kontrakt

Huvudkontrakt har upprättats mellan NASP – SOS Alarm, Stockholms Prehospitala Centrum-Ambulans Södersjukhuset, Stor Stockholms brandförsvaret samt Polisen i Stockholms län. Underkontrakt har upprättats mellan Brandförsvaren Stor Stockholm, Södertörn, Attunda samt Norrtälje.

I kontraktet åtar sig huvudaktörerna att utbilda 400 Första hjälpare till psykisk hälsa ungdom enligt kriterier enligt ovan.

Aktörerna erhåller gratis kursmaterial från NASP för 400 kursdeltagare.

Varje aktör tillhandahåller kurslokal för sina utbildningar.

Aktörerna ansvarar för att redovisa utbildade kursdeltagare till NASP.

Stor Stockholms brandförsvaret ansvarar för redovisning från brandförsvaren i länet till NASP.

Aktiviteter

Följande aktiviteter har ägt rum under 2012 - 2013

- Delprojektet har anordnat två seminariedagar för operativpersonal på SÖS med föreläsarna Ulrika Bratt från Polisen samt Ulla-Karin Nyberg från Norra Stockholms psykiatri i syfte att skapa kunskap och förståelse varför vi ska samverka vid SPIS larm
- Att upphandla en filmare för uppdraget att spela in utbildningen AOSP
- Att projektera och planera underlaget för inspelning utbildningen AOSP
- Medlemmarna har aktivt medverkat i olika roller vid inspelning av AOSP
- Planering och bokning av lokaler för utbildningarna Första hjälpen till psykisk hälsa för ungdom och vuxen samt utbildningen AOSP för våra instruktörer
- NASP har utbildat 32 instruktörer i Första hjälpen till psykisk hälsa ungdom/vuxen
- Polisens förhandlare tillsammans med utbildningsgruppen har utbildat alla instruktörer i AOSP.
- Vid premiären den 10/1 2013 för utbildningsfilmen AOSP var alla som har deltagit i projektet välkomna.

FÖRSLAG TILL FORTSATT ARBETE

Ett önskemål är att utbildningsgruppen kan fortsätta sitt arbete under hela 2013, för att kunna slutföra sina åtaganden samt skapa ett forum för nätverkande och utveckling av utbildningskoncepten.

Aktiviteter

- Arbeta fram ett förslag till kontrakt mellan alla delägare i utbildningsfilmen
- Att samordna utbildningsinsatsen för Första hjälpen
- Att skapa ett utbildningsnätverk mellan alla aktörer
- Stödja och hjälpa aktörerna för implementering av Första hjälpen vuxenprogram i organisationerna
- Utvärdering
  - hur många har utbildats i AOSP under 2013?
  - Vilka positiva effekter har framkommit?

Deltagare i projektgruppen

Britta Alin Åkerman, NASP

Conny Söderberg, SSBF

Jonas Lundborg, SSBF

Robert Gerling, SSBF

Margareta Lundén, SOS Alarm

Paul Hansson, piketens förhandlargrupp

Kent Blomberg, SPES

Mari Kampf-Westerberg, BUP-akuten

Christina Granath

Ulrika Bratt

SAMMANFATTNING AV SPISPROJEKTET

SPIS-projektet avslutades formellt den 31 december 2012. Arbetet i projektgrupp och delprojektgrupperna kan därför inte fortsätta enligt tidigare målsättning och beslut. I arbetsgruppens sista möte, som genomfördes den 7 januari 2013, föreslogs emellertid en fortsatt samverkan mellan de olika aktörerna enligt de genomförda förändringar och förslag som redovisas från delprojektgrupperna.

ISBN: 978-91-980209-8-4

**Karolinska
Institutet**